

جایگاه
عقل و عقلانیت
در سبک زندگی مهدوی

www.ketab.ir

نویسنده: اعظم باقری

سرشناسه: باقری، اعظم، ۱۳۵۹-
 عنوان و نام پدیدآور: عقل و عقلانیت در سبک زندگی مهدوی/نویسنده اعظم باقری.
 مشخصات نشر: قم: میراث ماندگار، ۱۴۰۳.
 مشخصات ظاهری: ۲۳۸ ص.
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۵۹۷-۹
 وضعیت فهرست نویسی: فبا
 یادداشت: عنوان دیگر: جایگاه عقل و عقلانیت در سبک زندگی مهدوی.
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۳۱]-۲۳۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
 موضوع: عقل عملی؛ Practical reason؛ عقل و ایمان؛ Faith and reason
 رده بندی کنگره: B۲۷۷۳
 رده بندی دیویی: ۱۷۰
 شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۸۷۱۲۰

اشارات میراث ماندگار

■ نام کتاب: جایگاه عقل و عقلانیت در سبک زندگی مهدوی

□ نویسنده: اعظم باقری

□ ناشر: میراث ماندگار

□ طراح و صفحه آرا: محمدحسین عرب زاده

□ چاپ: مبین

□ نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۴۰۳

□ شمارگان: ۲۰۰ جلد

□ قیمت: ۲۰۰,۰۰۰ تومان

□ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۴-۵۹۷-۹

مرکز پخش:

قم، خیابان معلم، ساختمان ناشران، طبقه ۳، واحد ۳۱۸

تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۳۳۹۸

فهرست مطالب

۱۲.....	مقدمه
۱۵.....	فصل اول: معنا و مفهوم عقل و عقلانیت
۱۶.....	عقل در لغت
۱۹.....	عقل در اصطلاح
۲۱.....	مفهوم شناسی عقلانیت
۲۱.....	اول) تعریف لغوی عقلانیت
۲۱.....	دوم) مفهوم عرفی عقلانیت
۲۱.....	سوم) تعریف اصطلاحی عقلانیت
۲۳.....	چهارم) تفاوت واژه عقل و عقلانیت
۲۳.....	مفهوم شناسی سبک زندگی
۲۳.....	اول) مفهوم سبک زندگی
۲۵.....	دوم) مفهوم سبک زندگی در قرآن
۲۹.....	سوم) مفهوم سبک زندگی در روایات
۳۱.....	چهارم) مفهوم شناسی سبک زندگی مهدوی
۳۵.....	فصل دوم: جایگاه عقل
۳۶.....	جایگاه عقل در آیات و روایات
۶۶.....	جایگاه عقل در عرفان اسلامی

۱۷۷	کارکردهای عقل در سبک زندگی مهدوی
۱۷۸	اول) اعتدال بخشی و هم‌آهنگی بین اندیشه و انگیزه
۱۷۸	دوم) کنترل نیروی حش و وهم و خیال
۱۷۹	سوم) تعدیل شهوت و غضب
۱۷۹	چهارم) رابطه عقل و وحی در سبک زندگی مهدوی
۱۷۹	پنجم) عقل؛ حجت بین بنده و خدا در زندگی مهدوی
۱۷۹	ششم) اهمیت عقل در ایجاد زندگی مهدوی
۱۸۰	مقام و منزلت عقل در سبک زندگی مهدوی
۱۸۷	۳. عقل در مقابل هوای نفس
۱۹۶	۴. عقل در مقابل جهل
۱۹۷	۵. عقل در سبک زندگی مهدوی با محوریت انتظار
۱۹۹	۶. زندگی انبیاء و اولیای الهی به رنگ مهدوی
۱۹۹	۷. سبک زندگی مهدوی، راه ورود به سپاه امام زمان (عج)
۱۹۹	۸. سبک زندگی مهدوی سرنوشت سازي سعادت‌مندان
۱۹۹	۹. الگوسازی با تمدن سازي در سبک زندگی مهدوی
۱۹۹	۱۰. اصلاحگری در فرد و اجتماع در سبک زندگی مهدوی
۱۱۲	۱۱. انتقال عملی ارزش‌های ناب اسلامی در سبک زندگی مهدوی
۱۱۵	فصل سوم: جایگاه عقلانیت در سبک زندگی مهدوی
۱۱۶	مراد از عقلانیت در اسلام
۱۱۹	ملاک و معیار عقلانیت در سبک زندگی مهدوی
۱۲۱	قلمرو عقلانیت در سبک زندگی مهدوی
۱۲۴	فرق عقلانیت در اسلام و غرب

عقلانیت در کلام علامه طباطبائی رحمته الله علیه	۱۲۶
کارکردهای عقلانیت و شاخصه‌های سبک زندگی مهدوی	۱۲۸
۱) عقلانیت ضامن دین و حیا.....	۱۲۸
۲) عقلانیت در پرتو عبادت، امنیت و آسایش	۱۲۹
۳) عقلانیت و تدبیر و تدبیر لازم‌ه آینده‌نگری	۱۳۰
اول) جایگاه عقلانیت در خودشناسی	۱۳۱
دوم) اهمیت و جایگاه عقلانیت در هدایت انسان	۱۳۴
سوم) رابطه عقلانیت و فرهنگ انتظار فرج در سبک زندگی مهدوی	۱۳۷
چهارم) مهدویت و سبک زندگی اسلامی	۱۴۰
پنجم) تعیین معیار و ملاک سبک زندگی مهدوی در دعای حضرت مهدی عج	۱۴۲
ششم) مؤلفه‌های سبک زندگی مهدوی	۱۴۴
هفتم) شاخصه‌های سبک زندگی مهدوی	۱۴۷
مهم‌ترین شاخصه‌های سبک زندگی مهدوی	۱۴۸
هشتم) توجه ویژه امام زمان عج به عقل و عقلانیت	۱۵۰
نهم) نقش عقلانیت در کارکردهای سبک زندگی مهدوی	۱۵۳
یک) نمادسازی باورهای مهدوی	۱۵۳
دو) همدلی، همبستگی و همیاری جامعه مهدوی	۱۵۷
سه) افزایش بهره‌وری در زندگی	۱۵۹
چهار) تلاش و پویایی هدفمند	۱۶۰
آثار تلاش فردی و اجتماعی تربیتی انتظار پویا و هدفمند	۱۶۰
پنج) نشاط بخشی	۱۶۱
شش) وحدت شخصیت و نظام‌مند شدن فعالیت‌ها	۱۶۳

هفت	ظلم‌ستیزی در قالب‌های مختلف	۱۶۴
هشت	تقویت نظام اسلامی	۱۶۵
نه	نقش تربیت عقلانی در سبک زندگی مهدوی	۱۶۸
ده	مهدویت، صلح جهانی، عقلانیت	۱۷۰
	فصل چهارم: آثار عقل و عقلانیت در سبک زندگی مهدوی	۱۷۲
	آثار عقل و عقلانیت از دیدگاه آیات قرآن کریم	۱۷۳
۱	آخرت طلبی	۱۷۶
۲	ایمان به خدا و تصدیق حقانیت پیامبران	۱۷۶
۳	تصدیق قرآن به عنوان کتاب وحیانی	۱۷۷
۴	تقوای پیشگی	۱۷۸
۵	رعایت ادب و نزاکت	۱۷۸
۶	دو‌خ‌گریزی	۱۷۹
۷	پندگیری از آیات آفاقی و انفسی	۱۷۹
۸	وحدت‌گرایی	۱۸۰
۹	اجتناب و پرهیز از گناه و پلیدی	۱۸۰
۱۰	پرهیز از دروغ و هواپرستی	۱۸۱
۱۱	آثار عقل و عقلانیت در کلام ائمه معصومین (علیهم السلام)	۱۸۲
	آثار و کاربردهای صحیح عقل و عقلانیت در زندگی مهدوی	۱۸۹
۱	از بین رفتن جهل و نادانی	۱۸۹
۲	خودشناسی و خودسازی	۱۹۰
۳	خداشناسی، عبادت و عبودیت	۱۹۱
۴	امام‌شناسی و ولایت‌پذیری ائمه معصومین (علیهم السلام)	۱۹۴

- ۱۹۹ (۵) تحصیل علوم عقلی و نقلی و کسب تجربه
- ۲۰۰ (۶) خلاقیت، ابتکار و نوآوری و کسب مهارت در زندگی مادی و معنوی
- ۲۰۱ (۷) مهرورزی، خوش اخلاقی و کمک و همدلی به هموعان
- ۲۰۲ (۸) عدالت، ظلم ستیزی و دفاع از مظلوم و ستمدیده
- ۲۰۵ (۹) شکرگزاری از نعمت‌ها و تشکر از والدین و معلمین
- ۲۰۶ (۱۰) اعتدال در زندگی
- ۲۰۶ (۱۱) صبر و شکیبایی، حلم و بردباری
- ۲۰۷ (۱۲) راضی به رضای حق و حسن ظن داشتن به خدا
- ۲۰۸ (۱۳) تربیت افرادی سالم، صالح، متدین و ولایتمدار، جهت ظهور امام زمان علیه السلام
- ۲۱۰ (۱۴) تأمین معاش، وفاء و آسایش انسان
- ۲۱۱ (۱۵) حفظ اسلام
- ۲۱۲ (۱۶) دفع فتنه و شبهه
- ۲۱۳ (۱۷) دفع تردید و خرافات
- ۲۱۴ (۱۸) تغییر نظام فاسد
- ۲۱۵ (۱۹) تقوای فردی نسبت به دستورات الهی
- ۲۱۶ (۲۰) پیروزی در امتحانات الهی
- ۲۱۹ (۲۲) غلبه بر طاغوت‌ها و حاکمان جور
- ۲۲۰ (۲۳) رشد میزان توکل و تمسک مردم جامعه به امامان معصوم
- ۲۲۲ آثار شناخت امام عصر علیه السلام در سبک زندگی مهدوی
- ۲۲۲ (یک) معرفت نسبت به حضرت ولی عصر علیه السلام
- ۲۲۴ (دو) تمسک به ریسمان ولایت اهل بیت (علیهم السلام)
- ۲۲۵ (سه) انتظار فرج امام زمان علیه السلام

چهار) یاد حضرت ولی عصر (عج)	۲۲۶.....
پنج) دعا برای فرج امام زمان (عج)	۲۲۷.....
سخن پایانی	۲۲۸.....
منابع و مآخذ	۲۳۱.....

مقدمه

جایگاه و منزلت عقل و عقلانیت در آیات قرآن کریم، روایات چهارده معصوم علیهم السلام، و نزد علما و دانشمندان دین و دانش بسیار مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. بویژه در سبک زندگی مهدوی به دلیل تأثیرگذاری عمیق عقل و عقلانیت در تفکر و اندیشه زندگی انسان‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. زیرا حضور حضرت به صورت مشهود در بین مردم مسأله بسیار مهم، ارزشمند و حیاتی است. و بدون وجود و هدایت‌های امام معصوم علیهم السلام موجب خسران، ضلالت، کفران، تباهی و عذاب در دنیا و آخرت می‌شود. و در واقع زمینه‌سازی و ایجاد سبک زندگی مهدوی برای ظهور و حضور پربرکت حضرت در بین مردم نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. چرا که مردم برای زندگی دنیا و آخرت خود بسیار نیازمند به وجود امام می‌باشند که معدن علم، رحمت و قدرت الهی هستند. چون‌که

خداوند از بدو آفرینش انسان، برای او راهنما و راهبر معین نموده و هیچگاه در این راه پرفراز و نشیب، سخت و دشوار، او را تنها نگذاشته است. و همواره دستورالعمل لازم به ایجاد زندگی مهدوی برای رسیدن به سعادت در دنیا و رستگاری در آخرت توسط بندگان برگزیده، سفیران الهی و کتب آسمانی بیان نموده است. بنابراین بر علما و بزرگان دین و دانش و فرهنگ تکلیف واجب کفایی است که به عنوان نقشه راهی برای زمینه سازی ظهور امام زمان علیه السلام به صورت هوشمندانه، هنرمندانه، با درایت و بصیرت طراحی و تعیین نمایند و در این راه نورانی با عزم و اراده ای محکم و استوار، تلاش و کوشش کنند و مواردی که به عنوان علل و عوامل مؤثر در امر ظهور است ثبت و ضبط نموده و در دستور کار عملی قرار گیرد. و لذا مواردی که در امر ظهور حضرت مؤثر واقع می شود بیان و نشر سبک زندگی مهدوی با کمک دین اسلام، عقل و صفت نیک عقلانیت می باشد.

در این کتاب برای اینکه موضوع عقلانیت در زندگی مهدوی برای ما روشن تر گردد ابتدا به کارکرد نظری و عملی عقل می پردازیم و سپس به نقش عقلانیت در ایجاد سبک زندگی مهدوی که چگونه و به چه کیفیت و موضوعی باید باشد خواهیم پرداخت.

در پایان با توجه به کلام نورانی امام رئوف، حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام که می فرمایند: «سپاسگزارترین شما به خدا کسی است که از

مردم بیشتر شکرگزاری نمایند.^۱ در سایه سار رحمت ایزد منان و عنایت حضرت ولی عصر علیه السلام بر خود واجب می‌دانم به رسم سنت الهی، آموزه اسلامی و ادب انسانی، از والدین عزیز و زحمتکش که با تربیت و دعا‌های مهربانانه خود عشق و معرفت به قرآن و اهل بیت علیهم السلام را در اعماق وجودم فراهم ساختند، و از برادر و خواهران دوست داشتنی‌ام که گرمای هستی بخش وجودشان توان و انرژی حرکت و امید آینده‌ی من است و از همه زه پویان علم و معرفت، فضلا، اساتید شریف و ارزشمندم که هر یک سهمی در تعلیم و تربیت اینجانب را بر عهده داشته و راهنما و مشوقم در نگارش کتاب حاضر بودند، خاصه‌ای تقدیر و تشکر ویژه دارم.

همچنین از مدیریت محترمه مدرسه علمیه آل‌زهران علیهم السلام و اساتیدی که محیط علمی آرام و معنوی را فراهم نمودند تا طالبان علم و دانش، و سالکان تهذیب و تزکیه نفس، بتوانند در آن به تعلیم و سیر الی الله بپردازند بسیار قدردان و سپاسگزارم و آرزوی توفیق، سلامتی، موفقیت و عاقبت بخیری همه این عزیزان را از سر صدق و اخلاص از خداوند بخشنده و مهربان خواهان و خواستارم.